

BUITEN

17^e JAARGANG N°. 41.

ZATERDAG 13 OCTOBER 1923.

Foto A. T. Visser.

HET STADHUIS TE BOLSWARD.

Redacteur: Mr. A. LOOSJES.

INHOUD:

HET STADHUIS TE BOLSWARD, DOOR G. V., GEÏLLUSTREERD.	BLZ. 481, 489—492
DE WITTE PRIESTER VAN SIVA (18), DOOR BURTON E. STEVENSON	BLZ. 482
DE GROOTE CHINEESCHE MUUR, DOOR MR. W. J. L. VAN ES, GEÏLLUSTREERD	BLZ. 484—487
BUITEN IN WIJNMAAND, DOOR A. L. BROER	BLZ. 486
MELK- EN KAASVERVALSCHING, DOOR MR. C. BAKE.	„ 486
HARMONIE (GEDICHT), DOOR D. A. POSTEMA	„ 487
FEESTVIEREN VERBODEN, DOOR MR. C. BAKE	„ 487
HET BINNENHOF (SLOT), DOOR MR. A. W. LOOSJES, GEÏLLUSTREERD	BLZ. 487—489
VAN MENSCHEN EN DIEREN (SLOT), DOOR G. D. ROBERTS (29).	BLZ. 490

BERICHTEN VAN REDACTIE EN UITGEVERS.

Men gelieve alles wat de Redactie of de Administratie van dit weekblad betreft te adresseeren aan de Uitgevers Scheltema & Holkema's Boekhandel, Rokin 74—76, Amsterdam, met de toevoeging: „Voor de Redactie” of „voor de Administratie van het Weekblad Buiten”. Duidelijke naam en adresvermelding wordt verzocht ook achter op de foto's.

De uitgevers verzoeken beleefdelyk dit blad te noemen als men naar aanleiding van eene advertentie, een aanvraag of een bestelling aan een adverteerder doet.

Afzonderlijke nummers: Prijs 40 cts.

DE WITTE PRIESTER VAN SIVA

18) door BURTON E. STEVENSON.

„B OVENDIEN,” vervolgde hij, „als het de Thug was, die hem gevolgd zou zijn, zou hij geen enkel geluid gemaakt hebben en zeer zeker zou hij de afdrukken van Swains vingers niet op het lijk hebben achtergelaten. Maar als Swain gelijk heeft in zijn bewering dat hij de slang in het priël zag, dan is het waarschijnlijk dat de Thug niet ver af was. Tegen een onbekende kan worden aangevoerd, dat noch Swain, noch de Hindoes de misdaad kunnen hebben gepleegd, maar ik zie niet in hoe een onbekende het gedaan kan hebben, tenzij hij een van de drie of vier menschen in de wereld is met precies dezelfde vingertoppen als Swain. En dat is te gezocht om geloofwaardig te zijn.” ☞ Godfrey boog zich nogmaals voorover. „Maar hiervan ben ik zeker, Lester — de moord is gepleegd door Swain of door iemand die begeerig was de schuld op Swain te werpen. Wij zijn het eens dat Swain het niet was. Best — dan heeft de persoon, die den moord pleegde, opzettelijk geruisch gemaakt, toen hij Miss Vaughan en haar vader volgde, zoodat zij zou denken, dat het Swain was, die achter hen liep; hij heeft den bebloeden zakdoek opgeraapt, welke Swain misschien had laten vallen toen hij uit het priël vluchtte en dien naast het lijk neergelegd; en op de een of andere voor mij onbegrijpelijke wijze heeft hij den afdruk van Swains vingers overgebracht op het kleed van den doode. Nu, om dat te doen moet hij geweten hebben dat Swain gekwetst was — de bebloede zakdoek zou hem dat verteld hebben — maar hij moet ook geweten hebben dat het zijn rechterhand was, die gewond was. Er was geen bloed op Swains linkerhand.” ☞ Weer zweeg Godfrey. Ik volgde zijn redeneering met groote oplettendheid. Toen vervolgde hij: „Er is slechts één wijze waarop de moordenaar kon hebben geweten dat het Swains rechterhand was, en dat was door het gesprek in het priël te beluisteren. Maar als hij het eene hoorde, hoorde hij ook alles en hij wist dus wat

Swain voorstelde te doen. Hij wist dat aan Vaughans gezond verstand werd getwijfeld; hij wist dat deze waarschijnlijk naar een sanatorium gebracht zou worden; hij wist dat Miss Vaughan waarschijnlijk met Swain zou trouwen. Veronderstellend dat het Silva was, dan wist hij dat — tenzij er iets werd gedaan om het te beletten — binnen weinige dagen zoowel Vaughan als zijn dochter buiten zijn bereik zouden zijn.” „Dat is waar,” gaf ik toe, „maar Vaughan was zeer zeker dood veel meer buiten zijn bereik dan wanneer hij in een sanatorium was gebracht. Bovendien is het volstrekt niet zeker dat hij naar een sanatorium gezonden zou zijn.” „Dat is zeer zeker een tegenwerping, maar ik moet erachter zien te komen, of hij werkelijk, nu hij dood is, buiten zijn bereik is,” gaf Godfrey toe. ☞ Ik staarde hem aan. „Je bedoelt toch niet —” „Ik weet zelf niet wat ik bedoel, Lester. Ik heb een vaag gevoel, maar ik kan het niet omschrijven.” „Bovendien,” vervolgde ik, „als de Yogi het heeft gedaan, hoe is hij dan in het huis terug gekomen vóór wij daar aankwamen?” „Hij keek door de deur, zag dat de kust vrij was, en is door de bibliotheek teruggekeerd. Herinner je dat Miss Vaughan bewusteloos was. Dat hindert mij niet. Er is nog iets anders, Lester. Hoe kwam Miss Vaughan's vader zoo plotseling haar en Swain te overvallen? Hoe wist hij dat zij in het priël waren? Het was donker en hij kon geen van beiden gezien hebben.” „Misschien wandelde hij in het park en had hij ze beluisterd.” „Dat geloof ik niet. Ik geloof dat iemand hem verteld heeft dat zij er waren. En de eenige, die hem dat verteld kan hebben, is — Silva. Neen — er is slechts één ding dat mijn begrip te boven gaat — dat zijn de vingerafdrukken.” ☞ En toen herinnerde ik mij iets. „Godfrey!” riep ik uit, „er is nog iets — ik vergat het je te vertellen! Je hebt Swain hooren zeggen dat Vaughan een verzamelaar van vingerafdrukken was?” „Ja.” „En dat hij een stel van die van Swain had?” „Ja.” „Nu, toen ik Miss Vaughan vertelde van de vingerafdrukken op haar vaders kleed, snelde zij naar de boekenkast en haalde een boek eruit. Daarin was Vaughan's heele collectie bijeengebonden. Maar de bladzijde, waarop die van Swain waren, was eruit gescheurd.” Godfrey bleef een oogenblik als betooverd zitten. Toen begon hij als een tijger in zijn kooi de kamer op en neer te loopen. „Ik moet er ook nog bijvoegen,” sprak ik ten slotte, „dat Hinman een zeer waarschijnlijke reden voor hun verdwijning opgaf.” „Welke was dat?” „Hij zei dat ze waarschijnlijk vernietigd waren door Vaughan zelf in zijn afkeer van Swain. Hij zei, dat het typisch zou zijn in Vaughan's vorm van krankzinnigheid.” Godfrey liep nogmaals de kamer op en neer, en bleef ten slotte voor mijn stoel staan. „Wat dacht Miss Vaughan omtrent deze verklaring?” vroeg hij. „Ze scheen niet veel indruk op haar te maken, maar ik herinner mij niet, dat ze haar oordeel daaromtrent uitsprak.” Hij bleef mij een oogenblik langer aanstaren, en ik voelde hoe ingespannen hij nadacht. Toen streek hij ongeduldig met zijn vingers door zijn haar. „Ik kan er niet bij, Lester!” zei hij. „Ik kan er niet achter komen. Maar ik wil er achter komen. Het is er — net buiten mijn bereik.” Hij haalde zijn schouders op en keek op zijn horloge. „Ik word suf,” voegde hij er op veranderden toon bij. „Laten wij naar buiten gaan en wat frissche lucht happen.” Ik volgde hem naar buiten — ik wist waar hij heenging — tusschen de boomen en de ladder op. Zwijgend namen wij onze plaatsen in op den tak; zwijgend staarden wij in de duisternis. En daar gloeide weldra de vreemde ster en glom staalblauw en zweefde langzaam naar beneden en barstte uiteen boven een in het wit gekleede gestalte, staande als uit marmere gehouwen, met uitgestrekte armen en achterover geworpen hoofd. „De kerel is stellig een kunstenaar,” mompelde Godfrey, terwijl hij mij voorging naar zijn huis.

NEGENTIENDE HOOFDSTUK.

DE YOGI OVERWINT.

☞ De gebeurtenissen van den volgenden dag — Zondag — zal ik zoo kort mogelijk verhalen. Het was voor mij een dag van teleurstelling, wanhopig eindigend, een grauwe dag met wind en regenvlagen. ☞ Dokter Hinman kwam ons halen, en Godfrey en ik vergezelden hem naar den dienst bij het lijk van den vermoorden man. Wij waren de eenige vreemden daar, behalve de begrafenisondernemer en zijn helpers, en die werden niet bij de plichtigheid toegelaten. Deze werd alleen bijgewoond door Miss Vaughan, Mahbub en ons drieën. De dienstboden waren er niet, en ook niet Miss Vaughans verpleegsters. ☞ Ik heb nooit een indrukwekkender figuur gezien dan Silva

dien morgen. Zijn kleed was dofzwart, en in tegenstelling daarmee en met zijn haar en baard was zijn gelaat zoo wit als marmer. Maar na de eerste oogenblikken boezemde de plechtigheid mij geen belangstelling meer in, want Silva sprak in een taal, die waarschijnlijk Hindostansch was, en ze was zoo eentonig, zoowel in geluid als in gebaren, dat ik er ten slotte zenuwachtig van werd. Het duurde een half uur en zoodra het was afgelopen ging Miss Vaughan heen. De Yogi en Mahbub volgden haar, en toen kwamen wij drieën naar voren voor een laatste blik op het lijk. Het was geheel in het wit gekleed. Het was den begrafenisondernemer gelukt de gelaats-trekken hun natuurlijke lijn terug te geven, en de hooge halsdoek verborg de leelijke teekens op de keel. Men kon dus op deze wijze niets zien van de wijze, waarop hij was gestorven, en er was een zekere majesteit in hem, terwijl hij daar lag met gekruiste handen en gesloten oogen. ¶ Zwijgend verlieten wij het vertrek en Hinman wees den begrafenisondernemer dat de dienst was afgelopen. „Ik ga met het lijk naar het crematorium,” zei hij en reed weldra weg met den begrafenisondernemer voor den lijkwagen uit. Wij zagen dat het slot van het hek gerepareerd was, want de tuinman stond erbij met den sleutel in de hand, tot wij vertrokken waren; toen sloot en grendelde hij zorgvuldig het hek, alsof hij strikte bevelen opvolgde. ¶ Godfrey reed kort na de lunch naar de stad en tegen het midden van den dag kwam ik weer bij het hek van Elmhurst en schelde. Ik wachtte vijf minuten en schelde weer. Eindelijk kwam de tuinman het pad afsloffen en vroeg mij wat ik verlangde. Ik vertelde hem dat ik met zijn meesteres had afgesproken, maar in plaats van mij dadelijk binnen te laten, nam hij mijn kaartje aan en slofte ermee weg. ¶ Ik beken dat ik moest wachten, terwijl ik daar stond te wachten op den weg, want het duurde lang eer hij terug kwam, en ik begreep er niets van. Maar eindelijk kwam hij, sloot het hek open zonder een woord te zeggen en wenkte mij binnen te komen. Toen sloot hij het weer en ging mij voor naar het huis. Het werkmeisje ontving ons bij de deur der bibliotheek alsof zij daar was geposteerd. ¶ „Als u hier wil wachten, mijnheer,” sprak zij, „dan zal Miss Vaughan u ontvangen”. „Ik hoop dat zij welvarend is?” zei ik, hopen dat het meisje mij den sleutel tot al deze geheimzinnigheden zou geven, maar stond reeds bij de deur. „Zij is heel goed, mijnheer,” sprak zij en was het volgende oogenblik verdwenen. ¶ Weer verlieten tien minuten, en juist toen ik erover dacht mijn hoed op te zetten en het huis te verlaten, hoorde ik voetstappen de trap afkomen. Een oogenblik later stond Miss Vaughan op den drempel. Ik had het als vanzelfsprekend beschouwd dat zij tot de alledaagsche kleeding zou terugkeeren, maar zij droeg nog het golvende, witte, half-Grieksche gewaad, waarin ik haar het eerst had gezien. Ik moest wel erkennen dat het de sierlijkheid en schoonheid van haar gestalte verhoogde, en toch gevoelde ik een zekere teleurstelling. Want het behouden van die kleeding kon alleen maar beteekenen dat haar vaders invloed haar nog beheerschte. ¶ „U verlangt mij te spreken?” vroeg zij, en weer was ik verbaasd, want ik had gedacht dat zij haar verontschuldigen zou aanbieden voor den tijd dien zij mij had laten wachten. In plaats daarvan sprak zij tot mij alsof ik een vreemde voor haar was. „Ik had voor dezen middag met u afgesproken,” herinnerde ik haar, een kleur van drift krijgend. „O, ja!” ¶ En zij deed een paar stappen de kamer in, maar haar gezicht bleef even koel. „Ik was het vergeten. Kwam u niet over zaken spreken?” „Neen,” zei ik, „ik kwam spreken over uw bezoek aan vrienden van Mr. Swain en van mij — tijdelijk tenminste”. „U moet uw vrienden voor mij bedanken,” antwoordde zij kalm, „maar ik heb besloten hier te blijven”. „Maar — maar,” stamelde ik, verbluft door den beslist toon, waarop zij sprak, „vindt u dat dit verstandig is?” „Ja, veel verstandiger dan naar menschen te gaan, die ik niet ken en die mij niet kennen”. „En veilig,” hield ik aan, „denkt u dat dit veilig is?” „Veilig?” herhaalde zij, mij verbaasd aanzien. „Zeer zeker. Wat heb ik te vrezen?” „Hebt u de verpleegsters nog bij u gehouden?” „Neen, ik heb ze niet nodig. Zij zijn een uur geleden vertrokken”. „Maar de dienstboden?” vroeg ik vol schrik, „zijn die hier? Blijven ze hier?” ¶ Weer keek zij mij aan. „Uw vragen lijken mij al heel vreemd, Mr. Lester. Zeer zeker blijven de dienstboden hier.” „En — en de Hindoes?” stiet ik uit. „Ja, en ook de Hindoes, zooals u ze noemt. Dit is hun thuis. Het was de wensch van mijn vader”. ¶ Ik gaf het op; haar heele manier van doen wees erop, dat dit een zaak was, die mij niet aanging en dat mijn bemoeizucht als een onbeschaamdheid

werd beschouwd. Maar ik trachtte een laatste pijl af te schieten. „Mr. Swain zou zeer graag willen dat u niet hier bleef,” zei ik. „Het zal hem zeer veel verdriet doen als hij uw besluit verneemt”. ¶ Hierop antwoordde zij niet en daar ik niets meer te zeggen had, maakte ik mij, verdrietig en gepiqueerd, gereed om de kamer te verlaten. „Er is nog iets,” zei ik, mij op den drempel omkeerend. „Ik moet morgen naar de stad vertrekken, maar ik kom 's avonds weer terug. Zou het u schikken wanneer wij na het eten onze zakelijke conferentie hadden?” „Ja,” sprak zij toestemmend, „dat schikt mij heel goed”. „Tegen acht uur dus?” „Ik zal u op dien tijd verwachten,” stemde zij toe. ¶ En hierna vertrok ik. In zeer ontstemd humeur keerde ik terug naar Godfrey's woning, en ik ging op de veranda zitten en rookte mijn pijp in somber gepeins. Want ik voelde dat Miss Vaughan mij op de een of andere wijze ontgleed. Er was vandaag een slagboom tusschen ons geweest, die er te voren niet geweest was — een slagboom van koelheid en gereserveerdheid, dien ik niet kon verwijderen. De een of andere vijandige invloed was aan het werk geweest; na zijn dood drukte — misschien zelfs nog meer dan in zijn leven — de wil haars vaders op haar. Ik kon mij voorstellen hoe een gevoel van wroeging zou kunnen aangroeien en sterker worden, en haar aansporen tot dwaze en nuttelooze opofferingen. ¶ En toen kwam Mrs. Hargis buiten en zei mij dat iemand mij aan de telefoon riep. Het was Swain. „Ik mocht hier op het kantoor komen om met u te telefoneren,” zei hij, toen hij mijn uitroep van verbazing hoorde. „Simmond kwam toevallig hier en vertelde hun dat het in orde was. Hij is nu hier”. „En wordt je goed behandeld?” „Ze beschouwen mij als den voornaamsten huurder,” zei hij lachend. ¶ En toen werd zijn stem plotseling ernstig. „Hebt u Miss Vaughan gesproken?” „Ja,” antwoordde ik. „En?” „Miss Vaughan weigert naar de Royces te gaan, Swain”. ¶ Er was een oogenblik van stilte. „Waar wil zij dan heengaan?” „Zij wil nergens heengaan”. „U bedoelt toch niet,” riep hij vol schrik, „dat zij daar in het huis blijft?” „Ja, zij lachte mij uit toen ik over gevaar sprak. Er is tenminste een troost — de dienstboden blijven ook”. „Hebt u haar verteld, hoe bezorgd ik mij over haar maakte?” „Ja, ik heb mijn best gedaan, Swain”. „En heeft het geen verschil gemaakt?” „Neen, het heeft geen verschil gemaakt. Ik verbeeld mij, Swain, dat zij wroeging gevoelt tegenover haar vader — zijn dood heeft haar nerveus gemaakt — en dan was er vandaag de begrafenisplechtigheid — en als een soort van boetedoening, tracht zij uit te voeren, wat zij zich verbeeldt dat de wensch van haar vader geweest zou zijn”. „Hij wenschte dat zij een priesteres zou worden”, sprak Swain fluisterend. „O, zoover zal zij niet gaan,” verzekerde ik hem opgewekt, „en ongetwijfeld zal zij over eenige dagen, als de eerste indruk van het treurspel is verminderd, bereid zijn naar de Royces te gaan. Ik zal erop blijven aandringen en zal Mrs. Royce verzoeken haar een bezoek te brengen”. „Ik dank u, Mr. Lester,” zei hij, maar zijn stem beefde nog. „Ik — dit heeft mij zeer geschokt — ik had dit niet kunnen voorzien. Ik moet mij aan het denkbeeld wennen. Maar er is één ding dat u kunt doen”. „Wat is dat?” „Bewaak het huis!” riep hij uit. „Bewaak het huis! En houd u gereed als zij weer gilt!” „All right!” zei ik geruststellend. „Dat zal ik doen. Maar vertel mij eens, Swain, wat vrees je eigenlijk?” „Ik vrees Silva!” zei Swain met een stem, heesch van ontroering. „Het is geen wroeging tegenover haar vader — het is Silva die haar beïnvloedt. Ik voel het — ik ben er zeker van. God weet wat hij zal trachten te doen — hij is tot elke laagheid in staat. U moet het huis bewaken, Mr. Lester — dag en nacht moet het huis bewaakt worden”. „All right!” zei ik weer, geheel onder den indruk van zijn woorden. „Je kunt op mij rekenen”. „Ik dank u,” sprak hij. „Bedenk wel dat wij alleen u hebben. Vaarwel!” ¶ Swains woorden gaven mij veel te denken, en zij maakten mij zoo onrustig, dat ik weer de ladder opklom om mijn blikken over Elmhurst te laten gaan. Maar alles zag er precies zoo uit als anders. Misschien had Swain gelijk; misschien was het Silva, die elke minuut gebruikte om zijn invloed te versterken; maar wat kon ik doen? Zoolang hij niets zienlijks deed, was er geen excuus om tusschen beiden te komen en Miss Vaughan zou het ongetwijfeld kwalijk nemen. En Swain had gezegd dat er niets gedaan kon worden dan waken. ¶ Twee uur later, juist toen ik van tafel opstond, hoorde ik schellen en weldra kwam Mrs. Hargis binnen, om mij te vertellen dat er een heer was, die naar mij vroeg. Ik ging naar buiten en zag tot mijn verbazing dat het Simmonds was.

(Wordt vervolgd).

DE GROOTE CHINEESCHE MUUR. DUBBELE POORT AAN HET WESTELIJK EINDE VAN DEN NANKOWPAS.

DE GROOTE CHINEESCHE MUUR.

ALLE lezers van dit blad zullen wel eens hebben gehoord van den Chineeschen muur, al ware het in prille jeugd door de mededeelingen in de schoolboekjes. Zelfs is hij in het Westersch spraakgebruik doordrongen als een zinnebeeld van volslagen afzondering. En terecht. ☼ Toegeschreven aan den eersten keizer uit het huis Tsin, die zich in 221 v. C. tot keizer had opgeworpen, nadat in 249 het vroegere keizerrijk te gronde was gegaan, wordt als datum van den bouw 214 v. C. opgegeven. ☼ Dit is niet volkomen juist. Toen de Tartaren hun aanvallen begonnen in den vervaltijd der vorige dynastie der Tsjows (volgens overlevering regeerend van 1122—1249 v.C.), hadden de feodale heeren uit het Noorden elk voor zich reeds wallen als verdedigingsmiddel opgeworpen. De genoemde keizer vereenigde deze tot een onafgebroken geheel van Sjan-hai-kwan 1) in het Oosten tot ongeveer 100° O.L. Het was toen louter verdedigingsmiddel en vermoedelijk uitsluitend van aarde, zooals nu nog in China algemeen aarde gebruikt wordt voor huis-, tuin- of stadsmuren, daar de loess zich uitstekend daartoe leent. Ook nu nog, juist nabij de zee, is het een aarden wal. ☼ In later jaren, vooral onder de dynastie der Hans (206 v.C.—221 n.C.) werd een aanvalspolitiek gevoerd en werden nieuwe territoriën ingelijfd ten einde den alouden handelsweg door Toerkestan in handen te krijgen. Hierlangs stond men over land in verbinding met Indië en Perzië, zelfs met Griekenland en Rome. ☼ Een der voornaamste producten uit het Westen waarop de Chineezzen nu nog verzot zijn, is het z.g. „Jade” (van Spaansch „piedra de ijada” d.i. bittersteen, Chineesch Jü), een gesteente in verschillende kleuren, waarvan de groene soort het meest begeerd wordt. De uiterst westelijke poort in den muur, waardoor alle jade China binnenkwam, noemde men daarnaar van oudsher de „Bittersteenpoort”, in veel

1) Letterlijk: „Berg-zee-slot”. Het ligt waar het gebergte de zee raakt, en vormt de poort naar Mandsjoerije.

gedichten en krijgsvangen genoemd doch thans niet meer bestaand. Haar ligging heeft langen tijd een raadsel geschieden, daar de opgaven verschilden, totdat bleek, dat met het inlijven van nieuwe gebieden de muur verlengd werd naar het westen en de poort mee verhuisde. ☼ In 94 v.C. was men gekomen tot iets westelijk van 94° O.L. en stond zij daar, in 39 v.C. stond zij op 93° 30' O.L. Over het laatste gedeelte vormde de wal geen geheel meer, en vergenoegde men zich met wachttorens te bouwen, die van 5—50 K.M. uiteenlagen. ☼ Door de vondsten van Sir Aurel Stein in het Lob Nor gebied zijn bijzonderheden aan den dag gekomen over het leven aan den muur in deze verre gebieden, in den vorm van brieven (hout en papierstrooken) te dateeren van 94 v.—153 n.C. Daaruit blijkt dat een deel der wachtdoende soldaten werd gelicht uit de plaatselijke bevolking, afstammelingen der Chineesche kolonisten, terwijl een ander deel kwam uit eigenlijk China en vermoedelijk bestond uit tot dwangarbeid veroordeelden. ☼ Een post bestond gewoonlijk uit 150 man, maar verderop verminderde de sterkte, daar de aanvulling en aflossing moeilijk was. Men had ruitery en waakhonden, terwijl op elke post een wachttoren stond, dienend als vuurbaak, waarin men bij onraad 's nachts hout brandde voor licht-, en overdag vochtig stroo voor rookseinen, wat van oudsher bij alle volken in gebruik was voor het snel overbrengen van alarm. Ook de Romeinen pasten het toe bij hun verdedigingsstelsel, uit wallen en torens bestaande, in Germanje en Afrika. Op die wijze werden snel langs de lijn de garnizoenen te wapen groepen. Belette regen, mist of sneeuw het uitzicht, dan gingen boden te paard uit, die in elken post versche paarden kregen. Ook nu nog reizen zulke boden in Mongolië en Tibet met ongelooflijke snelheid, daar zij een week haast zonder ophouden dag en nacht doorrijden, vastgebonden in den zadel en in dikke kleeren gehuld. Als kenteeken wordt hun gewoon

op de bloote borst een inktstempel aangebracht, daar dezelfde bode tot het eindpunt doorrijdt. ☼ Eeuwenlang heeft deze verdedigingslijn als aarden wal bestaan. Soms viel zij in verval om later te worden herbouwd. In den tijd van Marco Polo moet zij geheel vervallen geweest zijn, daar hij nergens van den wal of muur melding maakt. Intusschen, de meeste Hollanders merken evenmin de aardversterking op, die sinds eeuwen door de Geldersche vallei loopt. ☼ In 1470 onder de Mingdynastie — nadat in 1421 de hoofdplaats van Nanking (Zuidstad) naar Peking (Noordstad) overgebracht was, en het rijk opnieuw hevige aanvallen te verduren had — werd zij geheel hersteld en grotendeels van steen opgetrokken als verdediging tegen de opdringende Mongolen, terwijl in 1547 nog 3000 mijlen eraan werden toegevoegd. ☼ De muur, zooals wij dien thans kennen, is dus niet van hoogen ouderdom. De hoogte wisselt af van 5—10 M., met een breedte aan den voet van 7 en aan den top van 4 M. Ongeveer op elke 200 M. staan torens tot 13 M. hoog, die als louter versterkingstorens zijn te beschouwen en als wapenmagazijn en kazerne dienst deden.

Foto Hartung.

VERSTERKT STADJE IN DEN NANKOWPAS

Op heel groote afstanden zijn poorten naar het gebied daar buiten. Bij die poorten verdubbelt zich meestal de muur, terwijl daarenboven in de passen nog meerdere verdedigingslijnes bestaan in den vorm van versterkte stadjes. ☼ Een der meest bekende poorten is die bij de Nankowpas. De pas zelf is ongeveer 20 K.M. lang, aan de zuidzijde afgesloten door het stadje Nan-kow (Zuid-Pas) met de versterkte stadjes, onder weglating van hun Chineeschen naam, geheeten: „Tolbeambtenwoonslot”, „Hoogslot”, „Heldere Draken-brug”, terwijl de plaats bij de poort zelf, naar de splitsing der wegen daarbuiten, „Wegvorkpas” heet. ☼ In „Tolbeambtenwoonslot” staat nog een geheel marmere poort, dagteekenend van 1345 „Talenpoort” geheeten, omdat zes opschriften in zes verschillende schriftsoorten haar versieren. ☼ Eens was deze pas de voornaamste van allen, omdat hij den hoofdtoegangsweg vormt naar de hoofdstad die maar 60 K.M. ten zuidoosten daarvan ligt. Vandaar zijn groote strategische beteekenis, terwijl nog een tweede muur, die op 45 K.M. ten N.W. van den Nankowpas naar het westen afbuigt om zich op 360 K.M. ten zuiden weer bij den hoofdmuur aan te sluiten, het gansche gebied van Kalgan en Tatoengfoe nogmaals omvat over een grootste breedte van 150 K.M. ☼ Ook economisch was deze pas van zeer groote beteekenis, zoolang de groote karavaanweg naar Rusland erdoor liep. Hier werden de inkomende en uitgaande rechten geheven, waaraan een der stadjes in zijn naam nog herinnert. Wie te Peking het beste examen aflegde voor litterator, in den tijd dat die titel nog den toegang opende tot de ambten in China (afgeschaft in 1905 na 2000 jarig bestaan) kon rekenen op een plaatsing hier bij de douane, het vetste postje voor een beginnening in China. ☼ Thans zijn al deze stadjes verlaten en liggen vrijwel in puin sinds de Peking-Suijüan-spoorweg na 1908 werd doorgetrokken tot Kalgan. Deze lijn, die alle verkeer tot zich trok, volgt ook den pas en verlaat haar juist onder de poort langs door een langen tunnel. Alles is nu uitgestorven, en slechts weinige karavanen, met steenkool beladen, volgen haar. Zelfs Nankow ligt in puin, terwijl bij het station een nieuw stadje in wording is. De snelle puinvorming kan men gereedelijk, naast het economisch verval, verklaren uit de primitieve bouwwijze, daar zelfs, waar zooals hier de muren van steen zijn, het bindmiddel niet veel anders is als zuivere loess. ☼ Aan den ingang van den pas verheffen zich loodrecht rotsen, die niets merkwaardigs vertoonen. En een vreemdeling keurt ze nauw de aandacht waard. De Chineezzen hebben echter een anderen kijk op het leven en de natuur. Meer dan wat menschenhanden wrochten, trekt hen een speling der natuur. Zoo bezong eens een hunner dichters deze rotsen, als het eerste lichten der ochtendzonnestrallen ze tint in de kleuren van den ijsvogel. Zoo wacht, van ver gekomen, de geletterde inboorling hier den morgenstond af, in de hoop het wonder te aanschouwen. Om den pas zelf echter geeft hij niets en het is nimmer als toerist dat hij den muur bezoekt. Maar Y.M.C.A., „Padvinderij” en studie in vreemde landen hebben een geslacht doen opgroeien, dat zijn klasiëken niet kent en zijn godsdienst verloor, zoodat men, naast de bedevaartgangers naar geheiligde plaatsen, ook den toerist ontmoet. ☼ Slechts weinige toeristen nemen de moeite den tocht door den pas te maken anders dan per trein, om dan vlak bij de poort op 15 minuten gaans uit te stappen. Als men de poort — zooals reeds aangestipt werd, een dubbele poort — nadert, bekruipt eerst een gevoel van teleurstelling. Eerst wanneer men den muur betreedt en op haar klimmend het dal verlaat, waarin de poort zich bevindt, al hooger stijgend, ontrolt zich bij elke schrede een grootscher blik, totdat eindelijk ten Noordoosten en ten zuiden over tientallen van mijlen de muur zich voor

Foto Hartung.

DE CHINEESCHE MUUR IN HET BERGLAND BIJ NANKOW.

het oog vertoont, al maar kronkelend, nu eens om, dan over een bergtop, om zich achter verre bergen te verliezen. Dan eerst krijgt men een glimp begrip van wat het beteekent, dat deze muur zich ongeveer over 1800 Eng. mijlen uitstrekt. ☼ Naar het oosten ligt de berggroep, die als natuurlijke versterking de vlakte van Chili scheidt van die van Kalgan, naar het westen breidt zich de vlakte uit, verderop weer door een bergreeks omsloten. ☼ Vlak nabij, op de uitloopers ten westen, bevinden zich nog sporen van de oudere verdedigingslinie, opgeworpen in 550 n.C. ☼ Het is haast onmogelijk zich voor te stellen, dat deze muur ooit werkelijk van garnizoenen voorzien was. Dat hij daadwerkelijk eenige beteekenis gehad heeft, is haast ondenkbaar. Had men krijgers genoeg om hem te bemannen, dan kon dit alleen in den bloeitijd der monarchie zijn en was vreemde overheersching ondenkbaar, terwijl in tijden van verval de muur te lang was om verdedigd te worden. Juist als bij de Romeinen was het bouwen van deze eindelooze verdedigingsmiddelen meer een uiting van zwakte dan van kracht. Zijn militaire beteekenis, behalve in het verre westen, is dan ook vermoedelijk gering geweest. ☼ Toch heeft hij een groote rol gespeeld in de geschiedenis en letterkunde van het Chineesche volk zelf. Menig gedicht bezingt het ten strijde trekken en het betrekken van de wacht op den muur. Zoo leeft ook de Bittersteenpoort voort, uitsluitend in de letterkunde. Beroemde mannen, verbannen van het Hof, werden veroordeeld als gemeen soldaat aan den muur te dienen. ☼ Zoo sterk is zijn invloed, dat men spreekt van leven, reizen binnen of buiten den grooten muur. Binnen den muur ligt het eigenlijk vaderland. Zoo goed als een rechtgeaard Chinees, die overzee sterft, zijn lijk gekist

Foto Hartung.

TIENTALLEN VAN MIJLEN, NU EENS ONDER, DAN OVER EEN BERGTOP, LOOPT DE CHINEESCHE MUUR VERDER.

naar China terug doet voeren, zoo laat hij, wanneer hij buiten den muur sterft, zich naar de begraafplaats zijner voorouders binnen den muur dragen, eindelooze dagreizen ver, de baar getorst door muirdieren. En opdat de dolende ziel, die het lijk tracht te volgen, den weg niet verliest, wordt een haan gekorft op de kist medegedragen, die met zijn morgen- en avondgekraai den doode de goede richting wijst. ☼ Zoo vormt deze steenen slang, verlaten en vervallen als zij is, in zekeren zin in het Chineesche geestesleven een scheiding even-groot als tusschen leven en dood. Maar ook daaraan maken spoorweg en telegraaf een einde.

Peking, Juni 1923.

W. J. L. VAN ES.

BUITEN IN WIJNMAAND.

GULDEN zon van October straalt over de bosschen in herfststooi. Hoe talloos zijn nu de felle kleuren en zachte tinten van het stervend loof, vergeleken bij het eentonig groene kleed van den vollen zomer. Donkerbruin kleuren zich aan de stoere stammen de eikeblaren, waartusschen de sierlijke eikels hangen in de coquette napjes. Geschonden door weer en wind en de last der dagen, staan lichtgeel met bruinverweerde randen de bladeren van de kastanjelaren om de glimmend bruine vruchten. In het zachte geel der linden en het brons van de beuken fonkelt de najaarszon. Aan den waterkant blijven de elzen hun groenen tooi tot het einde bewaren, toch is het zomergroen verdonkerd tot bij zwart af. De lagere struiken vertoonen velerlei schakeering van rood en geel en bruin, en de vruchten veelsoortig van vorm en kleur, oranje van de lijsterbessen, zwart van de vlier, fleurig rood van het sierlijke kardinaalsmutsje, pronken er tusschen. Zij maken al te samen, met de bloemen die van den zomer nog gespaard bleven, het geluid der vogels en het prikkelend herfstaroom, dat het najaarsbosch zulk een groote aantrekkingskracht heeft voor den opmerkzamen wandelaar, die in geur en kleur en klank van den buiten zijn grootste vreugden vindt. ☼ De vogelvriend kan in October schoone dagen beleven. Na

de stille weken van den laten zomer, de drukke levendigheid van den trek. In zoovele vogels roert zich nu weer die geheimzinnige drang, die ook voor het scherp speurend menschenverstand wel altijd mysterie zal blijven, om weg te trekken uit de oorden, waar lief en leed van den zomer werd meegemaakt, naar plaatsen die het instinct hun als winterverblijf aanwijst. En zoo moeten wij weer voor vele maanden missen de altijd vreugdevolle aanwezigheid van de rappe zwaluwen, het juichend lied van den leuwerik en heel die blijde bent van zangers van lente en vroegen zomer, een gemis dat door de aanvulling van de onze gewesten ook in den winter trouw blijvende vogels met bonte kraaien, roodborstjes en koperwieken maar gedeeltelijk wordt vergoed. ☼ Op mistige avonden en nachten vooral, en bij zuidoostenwind, is het nu langs de stranden een druk gerep van vleugels en een luid rumoer van geroep en gefluit van de in groote colonnes voorttrekkende vogels. Wie de geluiden kent, kan er den afscheidsroep van zijn goede vrienden van den zomer uit hooren: de weemoedige fluittonen van de wulp, het schelle geluid van de scholekster,

de klanken van grutto en tureluur. Om het lokkend licht van den vuurtoren fladderen de uitgeputte dieren rond soms tot den dood toe. Op den Brandaris van Terschelling heeft goede staatszorg rekken doen plaatsen waar de vermoeide vogels welkome rust kunnen vinden, een voorbeeld dat toejuicing en navolging verdient. ☼ De romantiek van den herfst is ook gemet de figuur van den jager steeds ten nauwste verbonden geweest. Waar nu de heide nog getooid is met de laatste paarse kleuren die van den nazomer gespaard bleven, waar de duinvalleien gesierd zijn met kleurige bessen van duindoorn en vlier, waar de veenplassen roerloos liggen op een windeloozen dag, omzoomd met 't pluimend riet, de gelende biezen en de bruine lischdoddenvruchten, daar overal kunt ge opgeschrikt worden op uw stille wandeling of boottocht door het schot in de verte van den jager of het voorbijstuiven van zijn rappen hond. ☼ En men kan zelf nooit een geweer ter hand

willen nemen om het weerloos wild moorddadig neer te vellen en met mij de zooveel grootere vreugde voelen van het ongewapend jagen met kijker, bus en fototoestel, en toch iets weten van de poëzie die er in het bedrijf van den echten jager — niet in dat van den gewetenloozen schieter — schuilt. Voor- en tegenstander kunnen te dezer zake niets beter doen dan eens een boek ter hand te nemen van den grooten Duitschen natuurvriend en natuurdichter Hermann Löns, van wiens „Mümmelmann," stellig een van zijn mooiste bundels, nu ook een uitstekende Hollandsche vertaling verschenen is, terwijl „Op de Bergwei" spoedig het licht zal zien. Men zal daarin met even rijke kennis van als warme liefde voor al wat daar groeit en bloeit en leeft in God's wijde natuur, leven en lot beschreven vinden van vogels en ander gedierte van hei en moeras vooral, op een wijze die boeit en doet medeleven. De schrijver is jager, ja, maar zulk een wiens buks wel menigmaal onafgeschoten bleef bij het aanschouwen van het nagejaagde dier, dat zich aan hem vertoonde als meer dan maar een stuk wild, maar, tusschen de wondere flora van moeras en heipoel, in de geheimzinnige omvang van geuren en geluiden van het wilde land, als een openbaring van het groote levensmysterie dat in geur en kleur van de kleinste

bloem, in de lichte vlucht van den bonten vlinder en in den roep van den opgejaagden vogel duizendvoudig spreekt.

A. L. BROER.

Melk- en Kaasvervalsching.

☼ In deel VI (blz. 1463) van het Groot Placaet-Boeck vindt men een Plakaat van 26 Maart 1723. „raakende het vervalschen van de soete Melk en Kaas daar van gemaakt", waarvan ik hier het eerste gedeelte laat volgen: ☼ De Staaten van Holland en Westvriesland, allen den geenen die deesen sullen ervaringe gekoomen zyn, dat in Westvriesland en den Noorder Quartiere meer en meer is ingekroopen een vervalsinge van de soete Melk, daar van soete Melks Kaasen werden door bevonden is, dat de Kaasen van soodanige afgeroomde de soete Melks Kaasen van dat Quartier buiten 's Lands

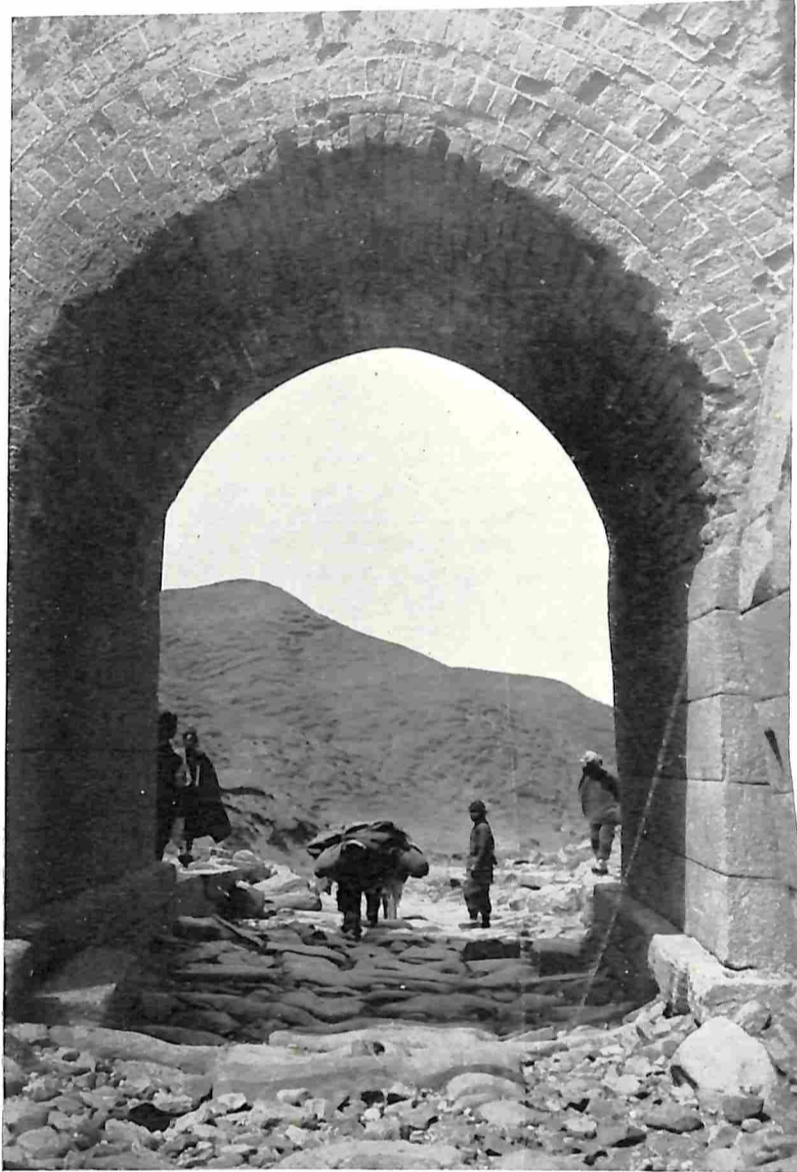

Foto Hartung.

DE GROOTE CHINEESCHE MUUR.
KARAVANWEG NAAR MONGOLIË.

ter dier oorszaak reeds merklijk is vermindert, strekkende tot het uiterste nadeel en ruïne van het voorschreeve Product, en sulks meede van de Landeryen, aldaar geleege. *Soo is 't*, dat Wy daar tegen op de kragtigste wyze willende voorsien, goedgevonden hebben te ordonneeren en te statuereeren, soo als Wy ordonneeren en statuereeren by deesen, dat in de Provincie van Holland en Westvriesland geen de minste Room sal moogen werden afgenoomen van de soete Melk, waar van de soete Melks Kaasen sullen werden gemaakt, en derhalven ook geen soete Melks Kaasen sullen moogen werden gemaakt van soete Melk daar van eenig gedeelte het zy klein of groot van de Room sal zyn afgehaald. $\text{\textcircled{S}}$ Dat ook soo veel aangaat de Hobbe-Kaas, zynde Kaasen gemaakt van Melk, waar van de Room in het geheel of voor het grootste gedeelte afgenoomen is, niet anders gemaakt sullen moogen werden als plat en op deselve wyze en formaat als de soogenaamde Leidsche Komynkaasen gemaakt werden, en dat deselve sullen moeten hebben het merk van H.K., alles op de boete van vyf honderd guldens voor de eerstemaal te verbeuren, op een boete van duisend guldens voor de tweedemaal, en ten derdenmaale daar in overtreedende, op poene van duisend guldens, en booven dien sonder verschooninge publiquelyk gegeesselt, en voor altoos uit deese Provincie gebannen te werden. MR C. BAKE.

HARMONIE.

Ik zie de schoonheid in het
morgengloren,
wanneer aan laaien kim de
zon ontstijgt;
ik zie haar ook, wanneer 't
rondomme zwijgt,
de dag in valen schemer
gaat verloren.

Ik hoor haar in het lied
der vogelkoren,
in 't ruischend riet, dat 't
pluimig hoofd maar nijgt,
in zomerregen, die traag
nederzijgt.
op bloem en groen, in
lentetijd herboren.

En vaak doorruischen mij
diep-wondre zangen
om al het mooi, dat ik dan
mag erlangen,
om al het schoon, dat mij
zoo zeer verblijdt.

Een groot geluk gaat hoog
dan in mij stijgen,
wijl wat mij verontrust het
hoofd laat nijgen
en ik mij één voel met d'on-
eindigheid. D. A. POSTEMA.

FEESTVIEREN VERBODEN.

$\text{\textcircled{S}}$ Den 31sten Augustus 1747 ging van het Hof van Holland de volgende Publicatie uit: ('t Groot Placaat Boek VII, 31): $\text{\textcircled{S}}$ De Praesident en Raaden over Holland, Zeeland en Vriesland: Allen den geenen die deeze zullen zien of hooren leezen, salut. Alzoo op morgen den 1e September komt in te vallen de Verjaardag van Zyn Doorlugtige Hoogheid den Heere Prinse van Orange en Nassau, Stadhouder deezer Provincie, en de geneegentheid van de goede Ingezeetenen daar heen wel strekken zoude, omme den voorsz dag, zoo door illuminatien als andere publike vreugdebedryven te vieren, doch dat vermits de gantsch gevaarlyke toestand van tyden en zaaken Zyn hooggemelde Doorlugtige Hoogheid niet gaarne zoude zien, dat met bezwaaringe van de goede Ingezeetenen den gemelden dag met openbaare vreugdebedryven zoude worden gevierd. *Zoo is 't*, dat Wy hebben goedgevonden alle de Edelen en Suppoosten van den Hove by deezen

te adverteeren en waarschouwen, op den gemelden dag *geene* illuminatien aan haare Huisen, en ook niet eenige andere *publique* vreugdebedryven te doen. Een jaar later (Gr. Plac. Boek VII 46) werd een gelijkkluidende Proclamatie gedaan. MR. C. BAKE.

HET BINNENHOF. (Slof).

HET STADHOUDERLIJK KWARTIER.

REEDS in de middeleeuwen bevond zich de eigenlijke woning der stadhouders in den noordwestelijken hoek van het Binnenhof, tusschen Hofkapel en Buitenhof; 't was een tamelijk nederig en weinig uitgebreid verblijf, waarvan n.b. nog een gedeelte door de Staten van Holland in beslag werd genomen. Vrijwel vast staat echter, dat zij tijdens de langdurige afwezigheid van hunne meesters, de Graven, ook van een gedeelte der grafelijke vertrekken achter de Groote Zaal en aan den Vijver ten oosten van de Hofkapel gebruik maakten. $\text{\textcircled{S}}$ Prins Willem I heeft nimmer op het Binnenhof verblijf gehouden. Toen hij, als leider van den opstand tegen Philips II, na de eerste jaren van tegenwoord, zich te midden van zijn getrouwe Noord-Nederlanders ging vestigen, koos hij zich een gedeelte van het oude 't St. Agatha-klooster te Delft als woning. Maurits echter, ook „stadhouder” geheeten, maar in een positie, welke wel zéér verschilde van die zijner in dienst van den graaf zijnde voorgangers, koos zich wederom het oude stadhouderlijk kwartier tot verblijfplaats. Hij moest zich daartoe echter strikt bepalen: de oude grafelijke vertrekken stonden reeds sinds 1511 ten dienste van het Hof van Holland, en zijne souvereinen, de Algemeene Staten, waren in de huizen ten oosten der Hofkapel getrokken. Dat de onghewude stadhouder, die zich bovendien maanden achtereen bij het leger te velde bevond, zich aanvankelijk, ja vele jaren lang, met deze oude kleine schamele woning heeft vergenoegd, is niet geheel onbegrijpelijk. Begrijpelijker nog is het, dat het hem omstreeks 1620 te bar werd. Toen deden de Staten aan de zijde van het Buitenhof een nieuwen vleugel bouwen, die zich van den grooten toren af tot voorbij de Stadhouderspoort uitstrekte. Ising tracht in zijn studie over het Binnenhof ons te suggereeren dat dit nieuwe gebouw waarlijk schoon was, maar hij moet zich bepalen tot een geestdriftige beschrijving van de versiering der zoldervensters, de bekroning van een der schoorsteenen, een later verdwenen versiering ter hoogte van de poort en de gebeeldhouwde sluitsteenen in de vensterbogen. Al heeft het betreuenswaardig denpen in 1880 van de gracht die langs dezen vleugel liep, hem een onaanzienlijker aanzien gegeven dan hij aanvankelijk had, dat dit gebouw, opgetrokken in den bloeitijd onzer bouwkunst voor niemand minder dan den zegenvierenden veldheer der Zeven Provinciën, een onwaardige schepping was, ondanks de aantrekkelijkheid der open galerij aan de binnenzijde, zal niemand kunnen ontkennen. $\text{\textcircled{S}}$ Frederik Hendrik schijnt het aan lust te hebben ontbroken om er bij de Ed. Gr. Mogende heeren op aan te dringen dit simpele verblijf tot waardiger woning te vergrooten, wat buitengewoon te betreuren is, want hij, en zijn kunst-

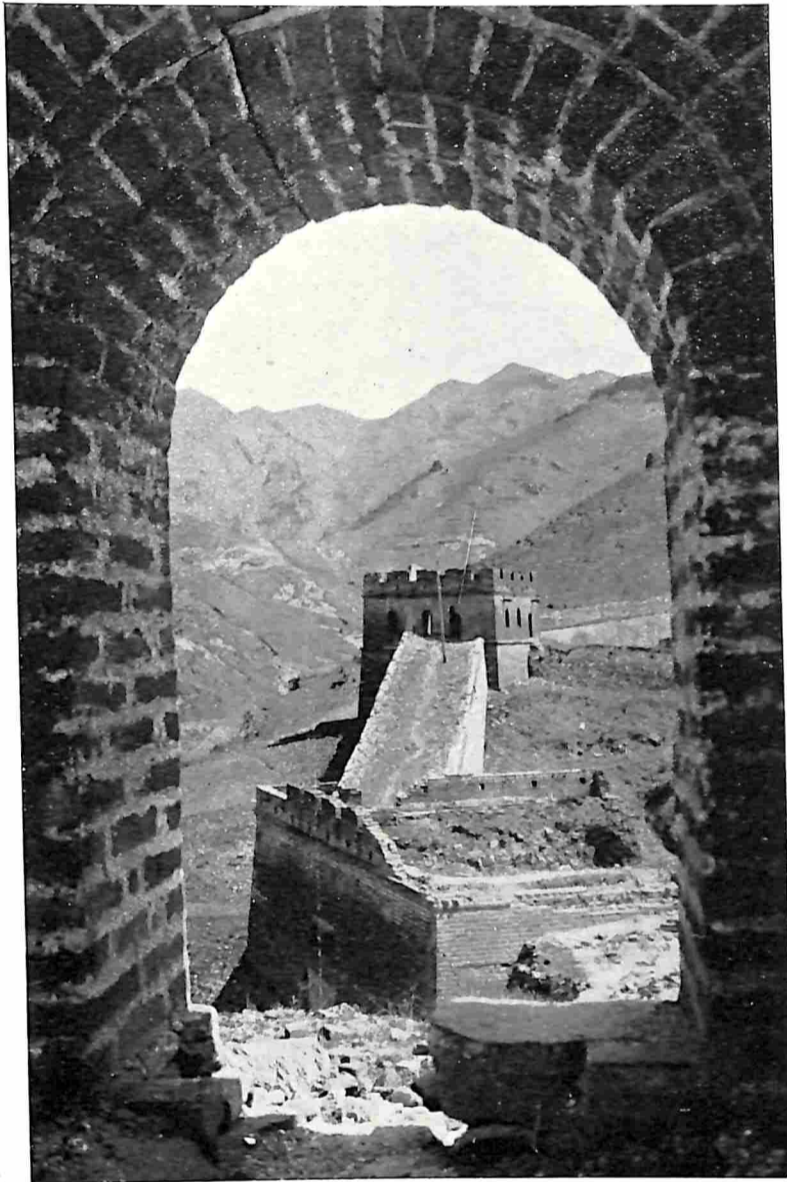

Foto Hartung.

DE GROOTE CHINEESCHE MUUR.
WACHTTORENS.

zinnige gemalin, betoonden zich vrienden van de bouwkunst, en met hunne wenken en aanwijzingen ware ongetwijfeld iets schoons tot stand gebracht. Men bepaalde zich tot minder belangrijke vergrooingen en veranderingen in de jaren 1637—'40; Frederik Hendrik gaf er de voorkeur aan, zich door aankoop van het Oude Hof en door den bouw van de buitenverblijven te Rijswijk en Honselersdijk en vergrooing van het slot te Buren gerieflijke en luisterrijke verblijven te scheppen. Zijn zoon Willem II woonde tijdens zijn kortstondig leven het liefst op zijn bezitting te Dieren. Dan breekt het eerste stadhoudelijk tijdperk aan; het grootendeels ledig staande stadhoudelijk kwartier biedt den Staten van Holland een schoone gelegenheid, om zich ten koste van dit kwartier een waardiger en ruimer behuizing te verschaffen. Hun nieuwe gebouw konden zij, toen in 1672 weder een stadhouder optrad, bezwaarlijk ontruimen; dat ging slechts met andere localiteiten, die zij mede in beslag hadden genomen. Ook thans weder ontbreekt het besef, dat men tegenover den met zooveel gejuich op den zetel zijner vaderen herstelden prins ten opzichte van zijne officieele woning tot eenige geldelijke opoffering verplicht is; het blijft bij een kleine uitbreiding aan de zijde van het Buitenhof. Willem III zelf troost zich met zijn buitenverblijven, waaronder het door hem vernieuwde Slot te Dieren, het nieuwe

buitenverblijf het Loo, en het vergroote en voltooide Kasteel van Breda. Na zijn dood is de geschiedenis van het Stadhoudelijk kwartier in vele opzichten gelijk aan die tijdens het eerste stadhoudersloos tijdperk. Als dan ook Willem IV tot Stadhouder wordt uitgeroepen, biedt het Binnenhof hem geen te gebruiken onderdak, en moet hij zich behelpen met het Logement der Vijf Steden, dat aan het Stadhoudershof grensde, en een gehuurde deftige woning aan het Voorhout. Dank zij de vergrooing van Amalia van Solms' stichting, het Huis ten Bosch, met twee zijvleugels, verkreeg Willem IV een behoorlijke particuliere woning. Prinses Anna blijkt er op gesteld te zijn geweest, weder het Stadhoudelijk kwartier op het Binnenhof te betrekken. Zij en haar zoon, Willem V, deze laatste onder invloed van zijn vrouw, Wilhelmina

van Pruisen, leden niet aan de waarlijk overgrootte bescheidenheid, waarvan al de vroegere Oranjevorsten ten opzichte van hunne officieele woning hadden blijk gegeven. Het moge eenigszins onaangenaam treffen, dat juist in veel slechtere tijden een andere houding aangenomen werd, en juist een Willem V, zooveel minder beteekenend dan zijn groote voorgangers, den bouw van een nieuwen vleugel doorzette, zoo heel erg veeleischend kan men het toch niet noemen, dat hij een waardiger en ruimer verblijf verlangde. Nadat de Staten eigenaars geworden waren van de grootendeels onaanzienlijke huizen aan de zuidzijde van het Binnenhof, werd omstreeks 1777 met het nieuwe werk begonnen; een achttal jaren later eerst was het voltooid, ten minste uitwendig. Uitwendig was deze schepping van den Controleur-generaal van 's Lands fortificatiën C. J. de Graaf en den architect L. Gunkel ook weer allesbehalve luisterrijk; men zie er den nog bestaanden soberen hardstenen gevel maar eens op aan. Meer luister werd echter ten toon gespreid in het inwendige, maar het ten uitvoer leggen der plannen werd weldra vertraagd door de staatkundige gebeurtenissen. Prins Willem V zag zich door de vijandige houding van Holland's Staten gedwongen Den Haag te verlaten, en keerde er eerst twee jaar later, dank zij de hulp van Pruisen's koning terug. Daarna werden de werken met kracht voortgezet, en in het najaar van 1790 kon de nieuwe vleugel, tijdens het huwelijk van een van des stad-

houders dochters, Louise, met een Erfprins van Brunswijk-Wolffenbittel, worden ingewijd. Bij die gelegenheid werd in de balzaal van het nieuwe gebouw, de tegenwoordige vergaderzaal der Tweede Kamer, een luisterrijk galabal gehouden. Een jaar later grepen er, bij de intrede van den kort te voren gehuwden Erfprins Willem Frederik, den lateren koning Willem I, weder luisterrijke feesten plaats. Eerst in 1792 echter schijnt de inrichting geheel voltooid te zijn. De nieuwe vleugel was in de eerste en voornaamste plaats bestemd voor feestelijkheden, voor bals, maaltijden en cours. Maar slechts enkele jaren werd zij daarvoor gebruikt: in het begin van 1795 „retireerde" zich Willem V „voor een wijle", en noch hij, noch zijn nakomelingen hebben ooit meer op het Binnenhof geresideerd. Na de omwenteling werden alle gebouwen ten dienste van den Staat gesteld, en zij zijn dat — met uitzondering van den korten tijd waarin Koning Lodewijk 's-Gravenhage tot zijn Residentie verkoos — in de 19e eeuw gebleven. In 1796 kwam de Nationale Vergadering in de balzaal van het nieuwe gebouw bijeen; toen twee jaar later het nieuwe Wetgevend Lichaam in twee kamers werd gesplitst, bleef de Eerste Kamer in de danszaal. In 1801 werden beide kamers door één wetgevend college vervangen, dat weder in de gewezen balzaal hare vergaderingen hield. Bij de komst van Koning Lodewijk herkrijgt

het Stadhoudelijk kwartier voor korten tijd zijn ouden luister; de danszaal wordt thans koninklijke balzaal. Maar twee jaar later is het met alle glorie uit; bijkans alle versieringen worden met ruwe hand uitgebroken, en Oorlog doet in de gebouwen zijn intrede; de danszaal wordt eetzaal der militaire kweekelingen. In 1812 verandert het nieuwe gebouw wederom van bestemming en wordt militair hospitaal. Een laatste verandering grijpt in 1815 plaats: dan wordt de nieuwe vleugel ingericht voor de Tweede Kamer der Staten-Generaal. En tot op den huidigen dag voert deze in de gewezen balzaal hare politieke dansen uit. Deze zaal, de geheele hoogte van het gebouw innemende, heeft in hoofdzaak haar oorspronkelijk uiterlijk behouden; Korintische pilasters geven aan hare langste zijden sierlijke statigheid, en festoenen in Louis-XVI stijl zor-

gen voor verdere versiering; sober, wel wat al te sober is haar gewelf. Maar haar schoonheid komt niet meer tot haar recht, doordat zij opgepropt staat met tafels voor Ministers, Voorzitter en bureau enz., en banken voor de dames en de heeren, die het Nederlandsche volk of wel zijn partijen, vertegenwoordigen. Een tot vergaderzaal ingerichte danszaal kan nu eenmaal niet het oog bevredigen. Van de andere zalen en vertrekken in den nieuwen vleugel is er slechts één waarvan het 18e eeuwsch aanzien grootendeels bewaard bleef; het is het voormalig kabinet van Willem V, thans vergaderzaal van den Ministerraad, waarvan plafond, wanden, deuren en schoorsteen zich nog in hunne oude gedaante vertoonen. Een in zijn soort kostelijk Lodewijk XVI-interieur is dit! Intusschen neme men niet de moeite, de overvloedige beschilderingen al te nauwgezet te beschouwen; zij zijn niet alleen niet door meesterhand uitgevoerd, maar vertoonen, met hun luchtig of in het geheel niet gekleede vrouwenfiguren, hun trekkebekkende duiven, hun vrouwenbusten kussende zwanen, hun Amors, saters, en ooievaaren, een neiging tot het erotische, die beangst doet vragen, of de Ministers, in dit vertrek bijeen, wel steeds hunne gedachten bij de staatszaken zullen kunnen houden. Zeker, Ministers zijn boven de erotiek verheven, vooral de Christelijke, maar het zoude vergeeflijk zijn, als hunne gedachten er een oogeblik door werden afgeleid. Van typische 18e eeuwsche natuurromantiek spreken de beide gobelins, met voorstellingen van

Foto C. Steenbergh.

HET BINNENHOF.

BENEDENGEDEELTE VAN HET GOUD- EN ZILVERSMIDSKEURHUIS IN DEN ZUIDOOSTELIJKEN HOEK VAN HET BINNENHOF.

Ceres en Vertumnus. Aardig is het beeldwerk van de schoorsteenmantelfries, een optocht van dansende en musicerende Amors, maar niet de vergaderingen van den Ministerraad houdt deze voorstelling ook al weer zeer weinig verband. ☒ De Eerste Kamer vergaderende in een prachtige zaal, die door de noodzakelijke publieke tribunes jammerlijk geschonden werd, de Tweede Kamer vergaderend in een danszaal, de Ministerraad in een vertrek met lichtelijk-wulpsche stoffering, reeds dit getuigt van de totale ongeschiktheid van de Binnenhofgebouwen voor hun tegenwoordige bestemming. Maar de tegenwoordige toestand is historisch zoo gegroeid en heeft daardoor toch ook iets aantrekkelijks. Intuschen dringt zich de vraag op, of het niet betreurd moet worden, dat Koning Willem I naliet het geheele gebouwencomplex tot zijn Paleis te maken; de macht hiertoe had hij zeker. De balzaal had dan balzaal kunnen blijven, de vergaderzaal der Staten van Holland had, voor plechtige recepties gebruikt, geen ontsiering door tribunes te duchten gehad, het binnenplein had door boomen en bloemen tot koninklijken tuin kunnen worden, een schooner geheel dan thans ware ongetwijfeld ontstaan, een waardiger Paleis dan het Oude Hof aan het Noordeinde hadde dan onzen Vorsten tot verblijfplaats gestrekt, en de behoefte, om Amsterdam van zijn Raadhuis te blijven berooven, ware minder groot geweest. Maar Willem I, die alle gevoel voor historische gebouwen miste, schijnt hier geen oogenblik aan gedacht te hebben, en liet ook zelfs het Stadhoudelijk kwartier, waarop hij zonder eenige aanmatiging rechten had kunnen doen gelden, in jammerlijken toestand van verwaarloozing. Thans is het te laat, en valt er niets anders te hopen, dan dat de Eerste Kamer spoedig een andere vergaderzaal vindt — zoekt zij wel ijverig? — zoodat de tribunes uit de zaal van Holland's Staten kunnen verwijderd worden; want deze ongelukkige verknoeiing moet ten spoedigste een einde nemen. ☒ Tot slot nog slechts een enkel woord over het aardig beneden-gedeelte van een overigens verknoeid geveltje aan den zuidoostelijken hoek van het Binnenhof, hoek waarover ook nog wel wat te vertellen ware, als de beschikbare plaatsruimte dit niet verhinderde. Wij bedoelen den gevel van het voormalig Gouds- en Zilversmidskuurhuis, op bladz. 488 afgebeeld. ☒ En dan, thans de historische plek verlaten. Hoe beknopt wij ook zijn geweest, hoezeer deze beknoptheid vaak tot onvolledigheid ook wat de hoofdzaken betreft, dwong, in meer dan 7 nummers over het Binnenhof spreken, zou, naar wij vreezen, te veel van ihet geduld onzer naar afwisseling hakende lezers vergen.

A. L.

HET STADHUIS TE BOLSWARD.

BOLSWARD is een oud stadje gelegen aan de tramlijn die Sneek met Harlingen verbindt; het heeft onder meer enkele van die merkwaardige bouwwerken bewaard, welke thans allerwege de aandacht trekken. Voor den ijverigen zoeker is hier, naast de bekende hoofdgebouwen als de Martinikerk met zijn fraai interieur, de Broerekerk en het Stadhuis, veel merkwaardigs te vinden dat ons herinnert aan de geschiedenis van dit stadje en aan de bloeitijdper-

Foto C. Steenbergh.

HET BINNENHOF.

DÉTAIL VAN DE SCHOORSTEENFRIES IN DE RAADKAMER DER MINISTERS.

ken der bouwkunst. De hier te vinden overblijfselen bewijzen dat een geheele bevolking van de liefde voor de schoonheid doordrongen kan zijn. ☒ Het stadhuis dat volgens de onderzoekingen van den Gemeente-Archivaris, den heer Bartstra, van 1613 tot 1617 is gebouwd, is een der meest interessante bouwwerken niet alleen van heel Friesland doch van ons geheele land. De bouw geschiedde onder leiding van eene Commissie uit het stadsbestuur, bestaande uit den Burgemeester Reymer Harings Repckema, twee raadsliden-bouwmeesters, Heercke Heerckes Jorna en Jan Fransen Rollema, en den stadssecretaris Dr. Sybrandus Tjaerts Siccama. De geheele bouw werd in eigen beheer uitgevoerd en het vervaardigen van de onderdeelen geschiedde zooveel mogelijk door Bolswarder gildemeesters Men koos uit de meesters de bekwaamste, en die werden met de vervaardiging belast. ☒ We zien hier een bouwwerk, verzeen door de gemeenschappelijke samenwerking van al de toenmalige inwoners van deze stad en dat ieder daar met liefde aan arbeidde, bewijzen ons de resultaten. Onder de gildemeesters die hieraan gearbeid hebben, vinden we in de rekeningen, betrekking hebbende op den bouw, vermeld: een Jacob Gijsberts, de vader van de zoo bekende schoolmeester en dichter Gijsbert Japix; deze was „kistemaker” van beroep, dat wil zeggen dat hij 't tegenwoordige ambacht van meubelmaker bekleedde. Deze Jacob Gijsberts ontvangt voor „'t maecken van 't patroon” de som van 50 caroli guldens en 5 stuivers. De fraaie deur in de raadzaal, die toegang geeft tot de vierschaar, is door denzelfden gemaakt; men heeft hem daarvoor betaald de som van 345 caroli guldens, terwijl aan Haring Wietses voor het leveren van het hiervoor benodigde draaiwerk werd uitbetaald de som van 2 stuivers en 12 penningen. ☒ Als namen van steenhouwers vinden we vermeld

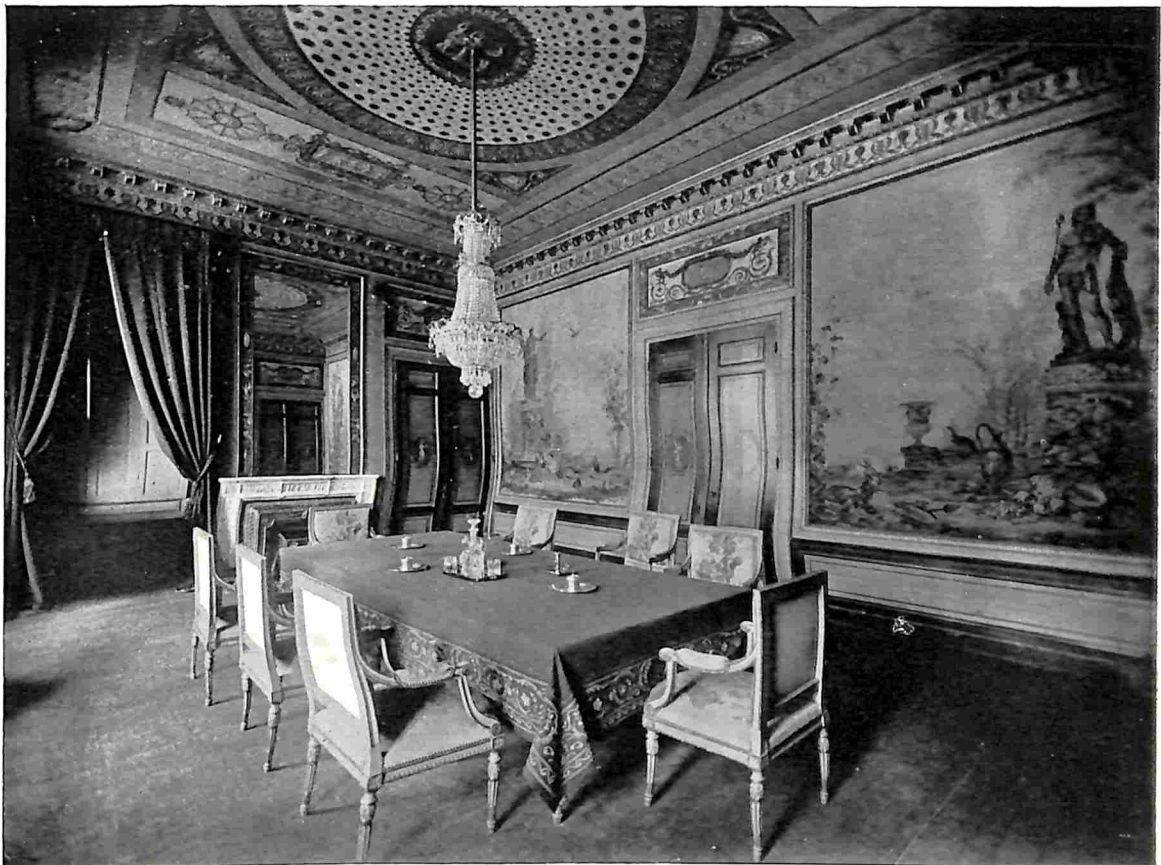

Foto C. Steenbergh.

HET BINNENHOF.

V.M. KABINET VAN WILLEM V, THANS RAADKAMER DER MINISTERS IN HET NIEUWE GEBOUW.

Hans en Hendrik Minneman, terwijl door de Commissie uit Zwolle Mr. Hendrik Hansen de steenhouwer wordt meege-
 nomen om ook aan dit gebouw te werken. Abraham Ja-
 cobs was als Mr. timmerman werkzaam en Marten Dominici
 zorgde voor de uitvoering van het metselwerk. De stadssmid
 Rompke Annes leverde het meeste smidswerk, aan hem werden
 hiervoor op verschillende tijdstippen vrij belangrijke bedragen
 uitgekeerd. Het beeldhouwwerk van het poortje naast den
 gevel langs het vaarwater is gemaakt door Jan Pieters, deze
 ontving hiervoor 86 car. guldens en 6 stuivers. ☞ Verder
 vinden we den naam van Johannes Schünemann vermeld en
 wel als steen- doch meer als beeldhouwer. Uit zijn naam zou
 men afleiden dat hij een Duitscher was; hij was echter inge-
 zetene van Bolsward en heeft waarschijnlijk veel van 't beeld-
 houwwerk als de vrouwenfiguren boven den hoofdingang,
 de termen onder de schouw
 in de raadzaal en meerder or-
 namentaal werk geleverd. In
 de rekeningboeken vinden we
 de leveringen van de materi-
 alen aangegeven; 't blijkt
 dat veel hout uit Emden
 werd betrokken. ☞ De aan-
 koop van twee oude huizen
 om 't noodige terrein te krij-
 gen en de bouw van dit raad-
 huis hebben het voor dien tijd
 vrij belangrijke bedrag van
 / 27000 gekost. ☞ Het stad-
 huis heeft, evenals de meeste
 oude gebouwen, een langen
 tijd van onvoldoende en on-
 oordeelkundig onderhoud
 doorgemaakt. Vele herstellin-
 gen en veranderingen van on-
 derdeelen hadden het van zijn
 oorspronkelijk karakter veel
 doen verliezen, en reeds in
 1850 werd door de Gemeente-
 deskundigen de aandacht op
 den zeer vervallen toestand
 van dit merkwaardige gebouw
 gevestigd. ☞ In 1884 werd
 door een door het stadsbe-
 stuur benoemde commissie
 geadviseerd het gebouw
 grondig te herstellen. Men
 besloot Rijkssubsidie aan te
 vragen, en hoewel deze eerst
 veel kans van slagen bood,
 mislukte het door den val van
 het ministerie. ☞ In 1893
 stelden de voogden van het
 om zijn mildheid bekende
 St. Antoni Gasthuis eene som
 van / 30,000 voor dit doel be-
 schikbaar. Eene commissie
 uit de Maatschappij tot be-
 vordering der bouwkunst
 werd met het hoofdtoezicht
 belast, terwijl de leiding werd
 opgedragen aan den Archi-
 tect N. van Kleef. Het stad-
 huis werd toen in den
 toestand terug gebracht,
 waarin we het thans nog vinden. ☞ Het gebouw heeft twee
 verdiepingen; aan den kant van het water vinden we op den
 beganen grond de vroegere waag. Voor de met een topgevel
 opgaande hoofdpartij vinden we de trap en het bordes met de
 kunstig beeldhouwde Rococo-vormen. Deze trap, die de
 oudere in het jaar 1765 verving, werd geheel in dezen vorm
 hersteld. Bijzonder fraai is de leuning met zijn afsluitkolom-
 men waarop de vijfhoekige lantaarns prijken. Op de afsluiting
 van het bordes vindt men de twee schildhoudende leeuwen
 met het wapen der stad, die van ouderen oorsprong zijn dan
 de trap zelve. ☞ Boven den bijzonder rijken hoofdingang, waar-
 door men vroeger in de vierschaar kwam, vindt men het beeld
 der gerechtigheid opgesteld in een nis, die omgeven wordt
 door twee kolommen, welke een fraai hoofdstel dragen, be-
 kroond met het beeld der liefde. Links en rechts naast het beeld

der gerechtigheid vindt men vrouwenfiguren, voorstellende
 de hoop en het geloof. ☞ Door de vroegere vierschaar gaande,
 die thans als portaal dienst doet, komt men langs een trapje
 aan de linkerhand in de raadzaal. Hier trek de zware eiken-
 zoldering met de moer- en kinderbintjes — waarvan de eerste
 rusten op beeldhouwde consoles — met de schouw en de
 rijk behandelde toegangsdeur de aandacht. In het midden van
 de zaal hangt een fraaie drietransige kaarsenkroon, die als model
 heeft gediend voor een viertal koperen kronen met gaslicht, welke
 thans dienst doen. De schouw met zijn zwaren rechtenboezem
 (zie de afb. op blz. 492) bevindt zich tusschen twee ramen aan
 den westelijken zijgevel. De boezem van den schoorsteenmantel
 wordt ondersteund door twee mannenfiguren, staande op een
 voetstuk versierd met een leeuwenmasker, die een console dragen
 waarop de rijk beeldhouwde onderlijst rust, die den boezem

Foto A. T. Visser.

HET STADHUIS TE BOLSWARD.
TOEGANGSDEUR VAN DE RAADZAAL MET OMTIMMERING.

afsluit. ☞ De ijzeren vuurkorf
 is nog aanwezig; jammer ge-
 noeg is de ijzeren vuurplaat
 verdwenen en mist de tegelbe-
 kleeding van den achterwand
 het karakter van 't geheel.
 ☞ Boven de lijst is de boezem
 versierd met een rand, waarin
 intarsiawerk. Het bord op het
 midden, omlijst door kolom-
 men en een hoofdstel en
 decoratieve krullen, bevat het
 volgende opschrift :

„Vermaninge Des Coninx
 Josaphatus aan den Richters.
 Siet toe wat ghij doet, want
 ghij
 hout het gheachte niet den
 menschen
 Maer den Heere, ende hij is
 met u lieden int gherichte.
 Daerom laet die vrees des
 Heere bij
 Uliede sijn, ende hoedt U,
 en doet, want
 bij den Heere onsen God en
 is gheen
 onrecht, noch aensien der
 personen, noch
 aenneminghe des geschenex
 Salus Populi Suprema Lex”

(vertaald is dit: de heil van
 't volk is de hoogste wet).
 ☞ De deur in de raadzaal, het
 meesterwerk van Jacob Gijs-
 berts, spreekt mede door zijn
 rijke omlijsting. De fraaie ge-
 beeldhouwde zuilen dragen een
 hoofdstel, waarboven een
 fronton met krulversieringen
 als op den boezem van de
 schouw het geheel afsluit.
 De deur is geflankeerd door
 twee zijstukken, waarin nissen,
 gevuld met een beeldhouwde
 bloemvaas. De nissen zijn van
 boven beëindigd door een
 schelpmotief. Boven de deur
 is het wapen der stad op een

rijk bewerkte cartouche aangebracht. Op eene lijst boven
 dezen ingang prijken een zevental tinnen schenkkannen, waarin
 men eertijds den wijn of 't bier dat bij feestelijke vergaderingen
 werd genuttigd, rondgediend zal hebben. G. V.

VAN MENSCHEN EN DIEREN

29)

door G. D. ROBERTS. (Slot).

NADAT zij er tien of vijftien minuten tegen gestre-
 den had, voelde zij, dat ze moest rusten. Maar
 tevens voelde ze een heftig verlangen naar slaap
 opkomen. Dit maakte haar bang. De schrik deed
 haar helder wakker worden en spoorde haar aan tot

hernieuwde inspanning; want ze wist, dat als ze toegaf, dit het einde beteekende. Als ze eenmaal sliep, zou ze nooit meer ontwaken. ☒ Toen ze eindelijk een reusachtigen, omgevallen dennenboom bereikte, welks wortels, onder dikke sneeuw bedolven, hoog in de lucht staken, zag ze in, dat ze een paar minuten buiten den wind moest komen, wilde zij den verdoovenden invloed ontgaan, dien hij op haar wil uitoefende. De omhoog liggende wortels, op een afstand van ongeveer veertig voet van den weg, vormden een uitstekende beschutting tegen den wind. Zij liep er heen met het vaste voornemen er eenige minuten achter te blijven *staan* ten einde op adem te komen en haar zelfbeheersching te herkrijgen; maar in geen geval te gaan liggen. Als in een visioen zag zij haar warm, veilig tehuis, haar vader en moeder en haar zusje die rustig lagen te slapen — misschien droomend van haar aankomst den volgende dag, of wellicht nog wachtend voor het knetterende vuur met het oog op de mogelijkheid, dat zij nog dienzelfden avond kwam — dit visioen verscheen voor haar geestesoog, en een golf van medelijden-met-zich-zelf welde in haar op. Maar nog steeds vastberaden en nog steeds moedig, schoon zij zich bewust werd van een vreemdsoortige verwardheid in haar gedachten, bande zij dit visioen uit haar gedachten. Zij wist, dat ze al haar wilskracht moest concentreeren op de moeilijkheden, die haar wachtten. ☒ Met de berenhuid stevig om zich heen gewikkeld waadde en strompelde zij door de sneeuw, tot ze achter de wortels van den grooten pijnboom stond. Het feit dat ze buiten den den was, schonk haar een heerlijk gevoel van opluchting. Instinctmatig drong zij dichterbij die gezegende beschutting toe. ☒ Terzelfder tijd voelde zij de sneeuw plotseling dieper worden. Met een kreet van schrik trachtte zij achteruit te springen. Maar op dit zelfde oogenblik zonk de vaste grond onder haar voeten weg. Zij gleed, woest om zich heen grijpend, door een verblindende dikke sneeuwlaag. ☒ Haar val duurde slechts een deel van een seconde — of misschien een heele seconde — want de afstand was wel zes of zeven voet! Maar in Melissa's verward brein leek het een langen tijd, en ze verwachtte vaag, met een verpletterenden slag neer te komen. Inplaats daarvan kwam ze zachtjes neer en rolde om. ☒ Met twee handen grijpend om een steunpunt te vinden, greep zij een reusachtig, warm, harig iets, dat zich bewoog en bromde. ☒ Haar hart stond stil en de kreet van schrik bestierf op haar lippen. Zij trachtte weg te kruipen, maar er was geen ruimte voor. Zij trachtte op te staan, maar ze was op haar zijde gevallen en haar beenen weigerden haar den dienst. Ze bleef doodstil liggen, verlamd van schrik, vlak langs de zijde van den beer in wiens winter kuil zij gevallen was. ☒ Het groote lichaam bewoog zicheventjes, schoof een eindje opzij, bromde en knorde, alsof hij zich erover beklaagde, dat hij zoo ruw gestoord was in zijn diepen winterslaap. Melissa voelde hoe een groote poot haar duwde, alsof hij om meer ruimte verzocht. Een kolossale snoet besnuffelde haar beenen en legde zich er ten slotte op neer, alsof hij vond, dat dit een lekker kussen was. ☒ De eerste seconden verbaasde Melissa zich, dat zij niet stierf van

schrik. Zij herinnerde zich, dat menschen soms zoo stierven en zij vond, dat, zoo ooit, dit een tijd was dat zoo iets kon gebeuren. Zij kromp incen in al haar zenuwen, ieder oogenblik verwachtend de tanden van den beer in haar vleesch te voelen dringen. ☒ Maar naarmate de langzame seconden verlieden en er niets gebeurde, drong het tot haar door, dat het dier weer rustig was gaan slapen, en haar als slaapkameraad had toegelaten. Gedurende enkele minuten had ze al haar wilskracht noodig om te voorkomen, dat ze in wild, zenuwachtig lachen uitbarstte. Zij schudde zoo, dat de beer weer begon te brommen en te knorren, alsof hij teleurgesteld was door zijn slaapkameraad. De schrik hiervan gaf haar haar bezinning terug. Ze bleef doodstil liggen en dacht er ingespannen over na hoe zij zich uit die ongehoorde positie redden kon. Zij herinnerde zich, dat zij een ouden Indiaan eens had hooren vertellen, dat een beer tijdens zijn winterslaap — vooral in het begin als hij nog vet en doorvoed is — zoo goedaardig is als een doorvoed poesje, zoodat men zijn hol kan binnendringen en hem half wekken en hem streelen en krabben, zonder enig gevaar. Dit lang vergeten verhaal schoot haar nu te binnen om haar te troosten. Terwijl zij hierover dacht en zich zelf gerust stelde met de verzekering, dat dit vast waar moest zijn, verdoofden de warmte van dat groote lichaam vlak bij haar en de bedwelmende geur van zijn huid zoowel haar vrees als haar wil. Ze wist alleen dat ze zich lekker voelde, beschut tegen de doodelijke kou boven haar, en slaperig — o, zoo onzegbaar slaperig. Zenuwen en spieren ontspanden zich, en zongar goed te weten wat ze deed — vleide zij zich dichterbij tegen de zijde van het groote dier aan en — viel in slaap.

☒ Als van een geweldigen afstand bereikte haar een stem — geheimzinnig, door uren en mijlen vol droomen heen — die haar naam riep. Met de grootste inspanning gelukte het haar, wakker te worden, „Jim!” te roepen en de oogen te openen. Daar boven haar, scherp afgeteekend tegen het heldere maanlicht, zag zij het gezicht van Jim Wright. Hij werkte hard om de sneeuw weg te scheppen, die den ingang van het hol bedekte. ☒ „O, schatje! Leef je nog? Is je niets overkomen? Ik kom bij je naar beneden, zoodra ik zien kan wat ik doe, zoodat ik niet boven op je val!” ☒ Bij dit krachtige geluid bewoog de beer zich eventjes en knorde. „St!” zei Melissa waarschuwend. „Ja. Ik ben *heelemaal* goed, maar vreeselijk slaperig. Kom *vooral niet* naar beneden Jim. Hij slaapt. Steek alleen je handen naar

Foto A. T. Visser.

HET STADHUIS TE BOLSWARD. DÉTAIL VAN DEN VOORGEVEL.

me uit en help me naar boven te klauteren." ☼ „Grootte Hemel!" klonk het van Jim's lippen toen zijn oogen de groote gestalte naast Melissa konden onderscheiden — die hij aanvankelijk voor haar berenvel had gehouden. Alleen de gedachte die bliksemsnel door zijn geest voer, dat hij vlak boven op haar neer zou komen, weerhield hem ervan naar beneden te springen en zich tusschen haar en die vreeselijke gedaante te plaats. Maar hij was houtvlotter, houthakker, bootroer, en gewend in moeilijke omstandigheden vlug te denken. Hij wierp zich plat op den grond, greep Melissa onder de armen en bracht haar half trekkend, half slingerend uit het hol in de maan-overgoten sneeuw. Zelfs voor zijn groote kracht was het een geweldige prestatie. „Gauw weg!" hijgde hij. „Ga naar de slee. Ik heb mijn pistool bij me!" En hij haalde een zware Colt's revolver uit zijn gordel. ☼ Maar Melissa greep met beide handen zijn armen beet en klemde zich er aan vast. „Waag 't niet hem iets te doen, Jim!" snikte ze. „Hij heeft mij het leven gered! Zonder hem was ik nu dood geweest. Toen ik erin viel — vlak boven op hem, met mijn heele gewicht, werd hij wakker en ik dacht, dat hij me zou opeten. Maar hij bromde alleen maar een beetje, besnuffelde me en legde zijn grooten, warmen kop op me neer en viel dadelijk weer in slaap. Hij scheen 't prettig te vinden me bij zich te hebben." ☼ Jim Wright's gezicht verhelderde en hij glimlachte prettig, terwijl hij de revolver weer in zijn gordel stak. „Ik heb altijd wel gezegd, dat 'n beer nog zoo gek niet is!" zei hij op een toon, die weer een kleur bracht op Melissa's bleek gezicht. ☼ „En nu moeten we hem weer warm dicht dekken!" riep Melissa uit met afgewend gelaat. „En je moet niemand dit deel van de geschiedenis vertellen, anders konden ze den armen kerel gaan zoeken en als ze hem vonden, in zijn slaap doodschieten". „Als iemand dien beer kwaad doet, Melissa", zei Jim, haastig de sneeuw op zijn plaats schoffelend, „dan krijgt hij last met mij. En wat meer zegt, terwille van wat die oude knaap gedaan heeft, zal ik, zoolang ik leef, nooit meer een beerdooden of kwaad doen." ☼ Melissa keek hem aan met een blik, die hem voldoende dank toescheen. Het gaf hem zoo het idee, dat dit juist was, wat ze van hem verwacht had.

☼ Toen zij den weg bereikt hadden, stond de groote schimmel kalm op ze te wachten. Jim hielp Melissa in de slede en stopte haar warm in. „Het eerste dat ons te doen staat, Melissa," zei hij, „is mijns inziens je vóór het aanbreken van den dag naar huis te brengen, zoodat je naar bed kunt gaan. Zoodra ik je veilig bij je moeder heb afgeleverd, zal ik terug gaan om je koffer en de andere bagage te halen. Wees maar niet bang, Meg zal haar Kerstgeschenken op tijd krijgen!" ☼ Met een zucht van verlichting zonk Melissa terug in de reisdekens en wierp hem een dankbaren blik toe. „Wat denk je toch altijd aan alles, Jim! En je schijnt iemand altijd zoo goed te begrijpen!" fluisterde zij. En toen, een beetje verlegen: „wil je wel gelooven, dat ik half en half dacht, dat je me wel zou volgen, niettegenstaande wat ik gezegd had?" „Dat bewijst, dat jij me kent en begrijpt, Melissa," zei hij ernstig. „En nu, als je niet te vermoeid bent,

zou ik graag weten wat er eigenlijk gebeurd is. Geloof me, schatje, dat 't me een slag op mijn hart gaf, toen ik aan het kruispunt kwam en ik zag wat er gebeurd was en al je bagage daar in de sneeuw, en jouw arm, klein spoor loopend naar County Line. Ik hoop, dat ik nooit in mijn leven weer zoo'n gevoel zal hebben." ☼ Melissa deed alsof ze niet hoorde hoe zijn stem trilde van aandoening, en haastte zich hem de heele geschiedenis te vertellen. „En goed beschouwd", eindigde ze, „had hij me kunnen vermoorden om zekerder te zijn, dat hij zou ontsnappen, Jim! Dat moeten we te zijnen gunste zeggen. En daarom wil ik hem een flinken voorsprong geven. Ik wil niet, dat hij het gevoel heeft van zich benadeeld te hebben doordat hij mij vrij heeft gelaten." ☼ Jim lachte. „Dat noem ik nog eens eerlijk spel, Melissa! Dan is 't beste wat je doen kunt om, als je thuis komt, net

te doen alsof je te veel slaap hebt om iets te vertellen. En ik beloof je dat ik geen aangifte zal doen tot ik weer met je bagage terugkom. Dan heeft hij meer dan een voorsprong. En meer kunnen we, dunkt me, niet voor hem doen." ☼ Terwijl de zware schimmel stevig door de sneeuw huiswaarts ploeterde, voelde Melissa zich zoo gelukkig, dat ze spoedig weer in slaap viel. Toen hij zag, dat ze bij iedere beweging van de slede heen en weer zwaaide, sloeg Jim zijn linker arm om haar heen en drukte haar tegen zich aan en hij kreeg het gevoel, dat de reis in ieder geval te spoedig zou eindigen. Een uur lang sliep Melissa. Toen ontwaakte zij, terwijl de zonsopgang den hemel begon te kleuren en het bosch dunner werd, waar de verst doorgedrongen ontginningen van County Line Settlement begonnen. Toen ze bemerkte in welke houding ze had geslapen, ging ze steil overeind zitten en keerde haar hoofd om, tot Jim niets anders er van zag, dan den diepen blos, die haar heele gelaat bedekte. ☼ „O, maar van den beer vindt je 't heelemaal niet erg!" protesteerde hij smeekend. „Je bent toch niet kwaad op me, omdat ik je heb vastgehouden, Melissa, wèl? Ik moest je wel vasthouden, anders was je uit de slee gevallen. En ik verlang niets liever, dan altijd voor je te kunnen zorgen, Melissa, schatje! Je bent toch niet kwaad op me, wèl?" ☼ Melissa hield haar hoofd afgewend, maar even later antwoordde zij op zachten

toon: „Neen Jim — ik geloof, dat ik 't heelemaal niet erg vind. O, we zijn al bijna thuis! Hoe kan ik je ooit hiervoor danken?" „Ik geloof, dat je wel weet hoe, lieveling!" antwoordde hij. „Er is voor mij maar één manier, en ik denk wel, dat je dat al lang weet." ☼ Eenigen tijd lang bleef Melissa zwijgen en trachtte zelfs zichzelf te doen gelooven, dat ze nadacht. Maar in werkelijkheid dacht ze heelemaal niet, maar liet alleen haar gevoel spreken — voelde zich onzegbaar en onbeschrijfelijk gelukkig. Ten slotte zei ze met aarzelende stem: „Als vader en moeder je vragen om ze na Kerstmis te komen bezoeken, Jim, dan — dan wou ik graag dat je kwam. Zoo gauw na Kerstmis als je zelf wilt." „Dan kom ik den dag daarna, Melissa!" antwoordde Jim. En met een triomfantelijk bellen-gerinkel reden zij de ruime binnenplaats der Eliots in. —

EINDE.

Foto A. T. Visser.

HET STADHUIS TE BOLSWARD.